

Alppiruusut kosteapedeissä kalliorinteellä

Kristian Theqvist

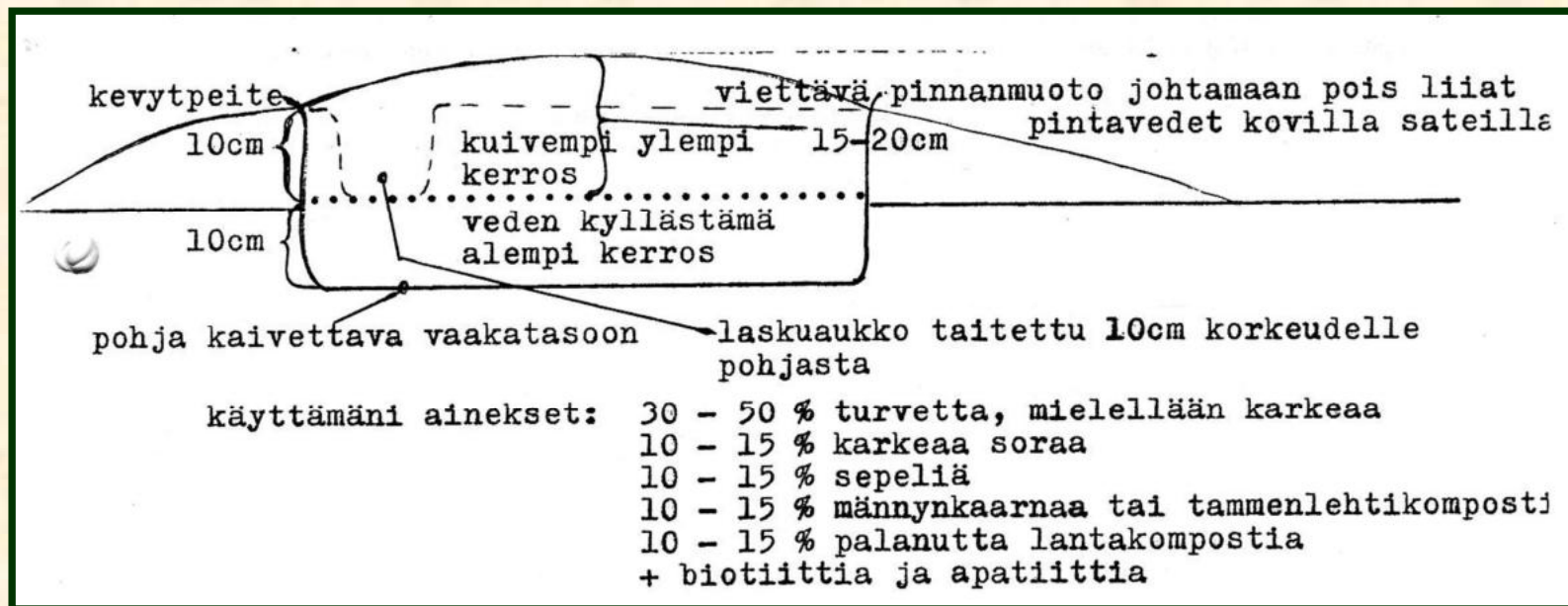

Alustus aiheeseen

- Alppiruusut tarvitsevat juurilleen kuohkeaa, hapanta ja kosteaa maata.
- Olen vuosien varrella kokeillut monia eri kasvupaikkoja liian märästä erittäin kuivaan.
 - Märässä alppiruusut ovat järjestään kuolleet nopeasti.
 - Kuivassa alppiruusut ovat kituneet, kasvattaneet vain pieniä lehtiä ja kukkia; joskus selvinneet saatuaan juuret syvemmälle, mutta usein kuolleet parin kolmen vuoden kuluessa.
- Voisiko ajatella alppiruusulle sopimattomampaa paikkaa kuin jäkälää, sammalta ja mahdollisesti heinää ja niukkaa puolukkaa kasvava kalliorinne?

Historian havinaa

- Jari Ruusupuu: Märkäpedin teko-ohje, R-lehti 1-1997, katso kuva alla.
 - Märkäpeti on käännös ruotsinkielisestä termistä våtbed. Termi ei ole nettihakujen mukaan yleisesti käytössä.

- Osmo Jussila rakensi v. 2003 laajan märkäpedin Naantalissa. Alppiruusut ovat pedissä 20 vuoden jälkeen alle 2 metrin korkuisia.
 - Osmo alusti syyskokouksessa 2006 alppiruusujen märkäpetiviljelystä.

Lajipuutarhan laajentaminen kalliolle

- Perustin v. 2005 alppiruusujen ja atsaleojen lajipuutarhan laaksoon, joka oli paikoitellen jopa liian märkää.
- Märkyydestä selvisin ojituksella ja kohopenkeillä.
- 10 vuoden kuluttua alue tuli täyteen istutetuksi ja rupesin miettimään laajennusta. Mitä jos saisin istutettua alppiruusuja kalliolle?
- Tein ensimmäisen kosteapedin kalliolle v. 2015.
- Käytän nimitystä kosteapeti märkäpedin sijaan, jotta ei jäisi käsitystä, että alppiruusut kasvavat märässä.
- JARS:n toimittaja Glen Jamieson ihmetteli minulle, miksi kutsuin niitä ensin märkäpedeiksi (wet bed), koska suurimman osan ajan vuodesta kalliolle rakentamissani pedeissä ei ole märkyyttä. => kosteapeti (moist bed)

Tännekö alppiruusuja?

Menetelmän kuvaus

Poista maata noin yhden neliömetrin alueelta.

Laita turveharkkoja tai tukin pätkä alareunalle.

Menetelmän kuvaus

Laita pohjalle tukevaa rakennusmuovia, max korkeus etureunalla 10 cm.

Täytä hyvällä rodomullalla, n. 40 - 60 litraa.

Menetelmän kuvaus

Istuta alppiruusu, lisää juuriston päälle 3 - 5 cm kerros havupuuhaketta.

Lisää etu- ja sivureunoille sammalta tai kuintta istutusta kaunistamaan.

Mitä istuttaa kosteapetiin?

- Pieneen kosteapetiin sopivat parhaiten
 - matalakasvuiset lajit tai lajikkeet
 - indumentista on etua haihtumisen kannalta
 - pienilehtiset lepidootit
- En istuttaisi kosteapetiin korkeaksi tai suuriksi kasvavia
 - suuri vedentarve vs. pieni peti - ei hyvä
 - kovalla tuulella tai myrskyllä on kaatumisen vaara
- Vaatimaton istutuspaikka rajoittaa jonkin verran kasvua, mikä on tämän istutustavan etu. Juurilla on vain rajattu tila.
- Tarvittaessa alppiruusua voi leikata pienemmäksi.
 - En kuitenkaan leikkaisi kallisarvoista lajipensasta!

Vuotuinen kasvu eräillä lajeilla

Taulu 1. Keskimääräinen vuotuinen kasvu kosteapedin kasveilla

<i>R. alutaceum</i> var. <i>globigerum</i>	2 cm
<i>R. brachycarpum</i> Roseum Group	2 cm
<i>R. recurvoides</i>	2 cm
<i>R. longesquamatum</i>	3 cm
<i>R. nakotiltum</i>	3 cm
<i>R. phaeochrysum</i>	3 cm
<i>R. sanguineum</i> subsp. <i>sanguineum</i> var. <i>haemaleum</i>	3 cm

<i>R. adenogynum</i>	4 cm
<i>R. pseudochrysanthum</i>	4 cm
<i>R. taliense</i>	4 cm
<i>R. smirnowii</i> , compact form	5 cm
<i>R. roxieanum</i> 'Needle Dane'	6 cm
<i>R. souliei</i>	6 cm
<i>R. campanulatum</i> subsp. <i>aeruginosum</i>	8 cm
<i>R. faberi</i> subsp. <i>prattii</i>	10 cm
<i>R. smirnowii</i>	15 cm

Kastelun tarve

- Parina ensimmäisenä kesänä kosteapedit saivat riittävästi vettä sateesta ympäri vuoden. Alppiruusut viihtyivät hyvin.
- Kesä 2018 oli todella kuiva kesä. Kesäkuussa satoi vain muutama mm ja kannoin vettä kosteapedeille.
- Asensin kalliorinteelle mikrosprinlerit v. 2019.
 - 40 l/h mikrosprinklerit, 4-5 metrin päässä toisistaan, vettä ajastimella 40 min joka toinen päivä, mikä vastaa 35 mm kuukauden sadetta.
 - Järjestelmä on antanut riittävästi vettä kosteapetien alppiruusuille kuivina kesäkuukausina.
 - Kalliohuipun kosteapedissä kasvava *R. smirnowii* ei ole kastelujärjestelmän piirissä. Sille olen heittänyt yhden ämpärillisen vettä touko-, kesä- ja heinäkuussa.

Alppiruusuja kosteapedeissä

Vasemmalla vasta istutettu *R. smirnowii*, Compact v. 2015. Oikealla sama kasvi kahdeksan vuotta myöhemmin 2023. Kasvillisuus on muuttunut sammaleesta ja jäkälästä alppiruusuihin ja puolukoihin.

Alppiruusuja kosteapedeissä

R. wasonii

R. faberi ssp. prattii

Alppiruusuja kosteapedeissä

R. brachycarpum
Roseum-Ryhmä

R. roxieanum
'Needle Dane'

Alppiruusuja kosteapedeissä

R. alutaceum var. *globigerum*

R. longesquamatum

Alppiruusuja kosteapedeissä

Kosteapedin edut

- Kosteapeti mahdollistaa tasaisen kosteuden alppiruusun juuristolle.
- Kosteapedin voi laittaa paikkaan, mihin alppiruusua ei normaalisti voi istuttaa, kuten saviseen tai kuivaan maahan tai kalliolle.
- Kosteapeti ei tarvitse hoitoa, ei edes kastelua, jos kuukauden sademäärä on yli 30 mm.

Kokemukset

- Minulla on 40 alppiruusua kosteapedeissä. Yksikään niistä ei ole kuollut kuivuuteen tai märkyyteen 8 vuoden aikana.
- Kastelu mikrosprinklereillä antaa sivutuotteena hyvän puolukkasadon alppiruusujen vierestä.

Kiitos!

